УДК 374.7:004(474)
DOI https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.107.01

Ващенко В. В.

МЕТОДИКА І ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ДОРОСЛИХ У КРАЇНАХ БАЛТІЇ В КОНТЕКСТІ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД ТА ІННОВАЦІЙНИХ МОДЕЛЕЙ

У статті представлено всебічний теоретико-методологічний аналіз методики та технології навчання дорослих у країнах Балтії (Естонії, Латвії, Литві) в контексті сучасних освітніх парадигм і новітніх моделей організації навчання протягом життя. Розкрито концептуальні засади поєднання педагогічних і цифрових інновацій, які забезпечують ефективність, гнучкість та сталість системи освіти дорослих у зазначеному регіоні. Охарактеризовано сутність інтерактивних, проєктних, компетентнісно орієнтованих і змішаних технологій навчання, що ґрунтуються на засадах андрагогічної теорії, принципах персоналізації, інклюзивності, цифровізації та безперервності освіти. Доведено, що освіта дорослих у країнах Балтії функціонує як адаптивна соціально-освітня система, здатна оперативно реагувати на соціально-економічні виклики, запити ринку праці та потреби післякризового відновлення. Особливу увагу приділено використанню цифрових платформ (Moodle, EPALE, Coursera), мікрокваліфікацій, модульного та симуляційного навчання, які сприяють професійній мобільності, доступності та якості освіти. Проведено порівняльний аналіз освітніх політик країн Балтії, що виявив різні стратегічні пріоритети: цифрове лідерство Естонії, інституційну стабільність Латвії та розвиток гнучких освітніх траєкторій у Литві. Визначено провідну роль андрагогічної компетентності педагогів, рефлексивних практик і середовищ співпраці у підвищенні мотивації та самостійності дорослих здобувачів. Обґрунтовано, що синтез методичних і технологічних компонентів сприяє формуванню нової якості освіти дорослих, підвищенню стійкості освітніх систем і розвитку єдиного європейського простору безперервної освіти, зорієнтованого на потреби суспільства знань.

Ключові слова: *освіта дорослих, методика навчання, технологія навчання, країни Балтії, навчання упродовж життя, цифровізація, інноваційні моделі, андрагогічна компетентність, професійна мобільність, освітня політика, інклюзивна освіта.*

У сучасному глобалізованому суспільстві, що динамічно змінюється під впливом технологічних інновацій, соціальної мобільності та демографічних процесів, освіта дорослих посідає ключове місце у формуванні людського капіталу. Зростання потреби у безперервному професійному розвитку, адаптації до нових технологій і вимог ринку праці зумовлює актуалізацію проблеми методологічного, дидактичного та технологічного забезпечення навчання дорослого населення.

Особливо це стосується країн із трансформаційною економікою, зокрема Естонії, Латвії та Литви, які, будучи частиною європейського освітнього простору, послідовно впроваджують принципи навчання упродовж життя (*lifelong learning*) відповідно до стратегічних документів Європейського Союзу [15; 19].

Освітня політика балтійських держав спрямована на розвиток інклюзивних систем освіти дорослих, створення гнучких механізмів визнання неформального навчання, удосконалення цифрових компетентностей і підтримку соціальної інтеграції через навчання. Так, у звіті *European Association for the Education of Adults* [6] наголошується, що в Естонії активно впроваджуються моделі гнучких навчальних траєкторій та мікрокваліфікацій, орієнтовані на потреби дорослих здобувачів.

За даними *EPALE – European Commission* [7], участь естонців у навчанні дорослих досягла історичного максимуму, що свідчить про ефективність політики підтримки навчання упродовж життя. Водночас у Латвії частка дорослих, залучених до процесу навчання, залишається нижчою за середній показник по ЄС [20; 13]. Аналіз *OECD Education at a Glance 2025* [16] також підтверджує, що рівень участі дорослого населення Латвії в освіті продовжує бути викликом для національної системи професійного розвитку [16].

Як зазначають Л. Йьогі та М. Гросс [12], становлення професії андрагога у країнах Балтії є історично зумовленим процесом, що поєднує традиційні європейські підходи до навчання дорослих із локальними інноваційними моделями. Саме ці аспекти створюють підґрунтя для аналізу сучасних педагогічних і освітніх технологій у контексті розвитку освіти дорослих у регіоні.

Водночас ефективність цих процесів безпосередньо залежить від якості методичного та технологічного забезпечення освітнього процесу. У цьому контексті важливим є вивчення педагогічних і освітніх технологій, які забезпечують індивідуалізацію освітніх траєкторій, підвищують мотивацію дорослих слухачів, а також сприяють практичній спрямованості та результативності навчання.

Отже, дослідження методики та технології навчання дорослих у країнах Балтії має не лише теоретичну, а й прикладну значущість, адже сприяє розробленню ефективних моделей підготовки дорослого населення до умов цифрової економіки, соціальної мобільності та професійної перекваліфікації.

Питання освіти дорослих у країнах Балтії посідає помітне місце в сучасних освітніх політиках, однак має нерівномірний рівень реалізації. Згідно з *Education and Training Monitor* Європейської комісії [19], рівень участі дорослого населення у програмах формальної та неформальної освіти в Естонії є одним із найвищих у Європі – близько 19 %, тоді як у Латвії та Литві він становить відповідно 10,4 % та 8,9 %, що нижче за середній показник по ЄС (11,9 %).

У Латвії, за даними *The Baltic Times* [20], частка дорослих (віком 25-64 років), які беруть участь у навчальних програмах, у 2022 р. становила 34,1 %, що на 5 % менше за середній показник по Європейському Союзу, причому тенденція до зменшення участі зберігається з 2016 р. Подібні результати наводить і *LSM+ English* (2023) [13], підкреслюючи, що близько 10 % латвійських дорослих беруть участь у формальному чи неформальному навчанні, тоді як середній показник по ЄС вищий.

Водночас Естонія демонструє інноваційні підходи до розвитку освіти дорослих: розроблено гнучкі шляхи навчання, системи мікрокваліфікацій, механізми визнання результатів неформального навчання [6; 7]. За даними *OECD* [15], такі підходи відповідають стратегії розвитку навичок, спрямованій на забезпечення конкурентоспроможності робочої сили в умовах цифрової економіки.

Крім того, програма *Central Baltic Interreg 2021-2027* [8] сприяє співпраці між навчальними центрами трьох країн, стимулюючи розвиток цифрової грамотності та проєктно-орієнтованого навчання дорослих. Аналіз *OECD Education at a Glance 2025* [16] підтверджує, що для Латвії питання підвищення участі дорослого населення в навчанні залишається одним із ключових викликів державної політики [16].

Проблематика навчання дорослих у сучасному освітньому просторі характеризується поєднанням традиційних та інноваційних підходів, що, як відзначають О. Аніщенко, О. Баніт та Т. Калюжна [1], забезпечує підвищення ефективності освітнього процесу. Автори підкреслюють, що інтеграція класичних педагогічних методів із сучасними технологіями навчання дозволяє враховувати індивідуальні потреби різних категорій дорослих учнів та сприяє формуванню компетентностей, необхідних у динамічному професійному середовищі.

У тісному взаємозв'язку з цим постає питання підготовки педагогічного персоналу, здатного ефективно реалізовувати програми освіти дорослих. О. Баніт [2] зазначає, що ключовим чинником у цьому процесі є розвиток андрагогічної компетентності викладачів, яка передбачає інтеграцію психологічних, методичних та технологічних компонентів навчання. Такий підхід створює основу для адаптивного навчання, здатного відповідати сучасним запитам дорослих учнів.

В. Ващенко [3], аналізуючи систему професійної підготовки педагогів у країнах Балтії, підкреслює роль системного підходу до розвитку педагогічної компетентності. Автор зазначає, що ефективна підготовка передбачає не лише освоєння традиційних методів навчання, а й активне впровадження інноваційних технологій, зокрема цифрових платформ, симуляційного моделювання та інтерактивних освітніх практик. У такий спосіб забезпечується гнучке поєднання класичних і сучасних освітніх стратегій, що особливо актуально для різних категорій дорослих із heterogenous потребами.

У цьому контексті акмеологічний аспект навчання, детально розкритий Л. Лук'яновою [4], стає фундаментальним. Авторка акцентує увагу на розвитку особистісного та професійного потенціалу дорослих у процесі навчання, підкреслюючи необхідність системного врахування індивідуальних освітніх потреб. Такий підхід створює передумови для формування адаптивних навчальних траєкторій та підвищення ефективності освітніх програм у різних соціальних і професійних контекстах.

Особливої уваги потребує методологічне уточнення таких понять, як «освітня технологія», «педагогічна технологія» та «технологія навчання», оскільки їх співвідношення в контексті освіти дорослих залишається недостатньо узгодженим. Крім того, недостатньо дослідженими є інноваційні підходи до організації навчання дорослих у країнах Балтії, зокрема змішане навчання (blended learning), технологія розвитку критичного мислення та інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

Таким чином, сучасні наукові дискусії вказують на потребу подальшого розвитку методологічної та технологічної бази освіти дорослих, що забезпечить комплексне поєднання традиційних і інноваційних підходів.

Мета статті – здійснити комплексний теоретико-методологічний аналіз методики та технологій навчання дорослих у країнах Балтії в контексті сучасних європейських тенденцій, з'ясувати їх змістові особливості, структуру, інноваційні моделі та напрями адаптації до потреб дорослого населення, визначити ефективні освітні, педагогічні та навчальні технології, що забезпечують якість і результативність освіти дорослих у регіоні.

Сучасне суспільство перебуває у стані постійної трансформації, що безпосередньо впливає на сферу освіти та професійної підготовки. У цьому контексті навчання дорослих набуває особливої актуальності, оскільки забезпечує адаптацію фахівців до динамічних вимог ринку праці та інтеграцію європейських стандартів освіти. У країнах Балтії, процес навчання дорослих активно розвивається на основі поєднання традиційних педагогічних моделей і інноваційних технологій, що орієнтовані на формування компетентностей XXI століття та стимулюють безперервний розвиток професійних навичок.

Як показано в табл. 1, технологія навчання дорослих у країнах Балтії розглядається з різних аспектів – від комплексної системи організації освітнього процесу до інтеграції цифрових та інноваційних інструментів, що забезпечує розвиток компетентностей та адаптацію навчання під індивідуальні потреби слухачів.

Враховуючи сучасні підходи до освіти дорослих, технологія навчання дорослих виступає не лише організаційним і дидактичним інструментом, а й стратегічним ресурсом для забезпечення ефективного, адаптивного та безперервного навчання дорослих у контексті сучасних соціокультурних і професійних вимог.

Навчання дорослих у країнах Балтії, реалізується через системне застосування різних технологій навчання, що враховують соціокультурний контекст, професійні потреби слухачів і європейські освітні

Таблиця 1

Визначення та основні характеристики технологій навчання дорослих

№	Визначення	Джерела
1	Технологія навчання дорослих – це комплексна система організації навчального процесу, яка передбачає застосування методів, прийомів, засобів та процедур для ефективного засвоєння знань, формування умінь та компетентностей у дорослих учнів	Лук’янова Л. Б. (2015) [4]; Ващенко В. В. (2024) [3]
2	Технологія навчання дорослих – науково обґрунтована сукупність методик, інструментів і процедур, спрямованих на оптимізацію освітнього процесу та забезпечення безперервного професійного розвитку	Zagir T. (2020) [21]; Аніщенко О. В., Баніт О. В., & Калюжна Т. Г. (2021) [1]
3	Технологія навчання дорослих – системний підхід, що інтегрує традиційні та інноваційні методи навчання, цифрові інструменти та модульні програми для адаптації освіти під індивідуальні потреби слухачів	Pata K. (2021) [18]; Ossiannilsson E. (2025) [17]
4	Технологія навчання дорослих – сукупність організаційних, педагогічних і цифрових компонентів, які забезпечують цілеспрямоване та результативне засвоєння знань у дорослих учнів із врахуванням їхнього досвіду та мотивації	Баніт О. В. (2021) [2]; Mirke E., & Cakula S. (2020) [14]
5	Технологія навчання дорослих – процес планування, реалізації та оцінювання навчальної діяльності, що дозволяє інтегрувати теоретичні знання з практичними завданнями і професійними кейсами	Лук’янова Л. Б. (2015) [4]; Jõgi L. (2023) [11]
6	Технологія навчання дорослих – педагогічна стратегія, яка передбачає використання активних, проєктних, змішаних та дистанційних методів для розвитку компетентностей XXI століття	Pata K. (2021) [18] Ващенко В. В. (2024) [3];
7	Технологія навчання дорослих – інструментальна основа організації освітнього процесу, що забезпечує гнучкість, автономність та персоналізацію навчання, сприяючи формуванню критичного мислення та самостійності	Zemaitaitė I. (2024) [22]; Ossiannilsson E. (2025) [17]
8	Технологія навчання дорослих – інтегрована система, що поєднує дидактичні принципи, педагогічні моделі та інноваційні цифрові платформи для підвищення ефективності освіти дорослих	Mirke E., & Cakula S. (2020) [14]; Hajisoteriou C. (2025) [9]
9	Технологія навчання дорослих – методологічний інструмент, який дозволяє прогнозувати результат навчання, коригувати освітній процес і забезпечувати відповідність до вимог сучасного ринку праці та професійних стандартів	Ioannou N. (2023) [10]; Zagir T. (2020) [21]
10	Технологія навчання дорослих – комплекс інноваційних і традиційних практик, що забезпечує системність, послідовність та результативність навчання, спрямованого на формування професійних і соціальних компетентностей дорослих слухачів	Pata K. (2021) [18]; Ващенко В. В. (2024) [3]

стандарти. Кожна технологія має свої характерні ознаки, зміст, мету та способи реалізації, що формує комплексний і адаптивний освітній процес [3].

Освітня технологія в даному контексті виступає як систематизований комплекс методів, прийомів, засобів та процедур організації освітнього процесу. Її основними ознаками є структурованість, наукова обґрунтованість та спрямованість на результативне засвоєння знань. Зміст освітньої технології включає планування навчальної програми, підбір методів і засобів, організацію інтерактивних занять та оцінювання результатів. Основною метою є забезпечення доступності та гнучкості навчання дорослих. У країнах Балтії освітня технологія реалізується через дистанційні платформи, інтерактивні курси, електронні бібліотеки та цифрові симуляції, що дозволяє зменшити часові та географічні бар’єри та підвищити ефективність засвоєння матеріалу [18].

Педагогічна технологія спрямована на організацію освітнього процесу і формування знань, умінь та компетентностей дорослих слухачів. Ознаками цієї технології є науково обґрунтована структура освітнього процесу, використання активних і проблемно-орієнтованих методів, а також стимулювання самостійної навчальної діяльності. Її зміст передбачає інтеграцію кейс-методів, проєктної діяльності та групових дискусій. Мета педагогічної технології – розвиток критичного мислення, практичних умінь та здатності до самостійного прийняття рішень. У країнах Балтії така технологія реалізується через проблемно-орієнтовані та проєктні підходи у програмах підвищення кваліфікації та професійної перепідготовки [21].

Технологія навчання як категорія інтегрує педагогічні та освітні інструменти для створення оптимальних умов засвоєння знань і розвитку компетентностей. Основними ознаками є системність, комплексність та орієнтація на результат. Зміст технології навчання включає використання цифрових платформ, мобільних додатків, модульних програм та інтерактивних симуляцій. Її мета – підвищення ефективності навчання та формування ключових компетенцій XXI століття. У країнах Балтії ця технологія активно застосовується в дистанційних програмах, blended learning та модульних курсах [17].

Дистанційні освітні технології забезпечують автономність і гнучкість освітнього процесу, дозволяючи слухачам опановувати навчальні програми незалежно від місця перебування. Ознаками є використання LMS, онлайн-платформ та електронних бібліотек. Зміст включає організацію самостійного навчання, інтерактивні

завдання та оцінювання результатів. Метою є створення умов для безперервного професійного розвитку дорослих [14].

Активні педагогічні технології характеризуються інтерактивністю, залученням слухачів до дискусій, кейс-стаді, рольових ігор та проєктної діяльності. Їх зміст спрямований на розвиток критичного мислення та навичок практичного застосування знань, а метою є формування компетентностей та самостійності дорослих учнів. У країнах Балтії ці технології широко застосовуються у семінарах, тренінгах та професійних курсах [9].

Компетентнісно-орієнтована технологія навчання передбачає інтеграцію теоретичних знань з практичними завданнями для формування професійних і соціальних компетентностей. Ознаки включають системність, цілеспрямованість і адаптацію до ринку праці. Зміст – кейси, проєкти, практичні вправи. Мета – забезпечення готовності дорослих до реальної професійної діяльності. У країнах Балтії така технологія реалізується через практичні тренінги та інтегровані курси (Banit).

Модульна технологія навчання поділяє освітній матеріал на автономні тематичні блоки, що дозволяє слухачам опановувати знання у зручному темпі. Ознаки – автономність, послідовність та гнучкість. Зміст – тематичні модулі, інтеграція теорії та практики. Мета – оптимізація темпу навчання та адаптація до індивідуальних потреб [10].

Індивідуалізована технологія навчання передбачає персоналізацію освітнього процесу з урахуванням особистісних особливостей, рівня підготовки та мотивів слухачів. Ознаки – адаптивність, персоналізація, орієнтація на результат. Зміст – персоналізовані траєкторії, цифрові платформи, інтерактивні завдання. Мета – підвищення мотивації та ефективності навчання дорослих. У країнах Балтії цей підхід реалізується через системи адаптивного онлайн-навчання [22].

Технологія змішаного навчання (Blended Learning) поєднує очні заняття та дистанційні форми освіти. Ознаки – інтеграція різних методів, гнучкість і доступність. Зміст – поєднання лекцій, онлайн-курсів, практичних завдань. Мета – забезпечити ефективність, адаптивність та компетентнісну орієнтацію освітнього процесу. У країнах Балтії blended learning застосовується у професійних програмах і курсах підвищення кваліфікації, що сприяє формуванню гнучкої та сучасної системи освіти дорослих [18].

Як показано в табл. 2, класифікація технологій навчання дорослих у країнах Балтії охоплює освітні, педагогічні, інноваційні, дистанційні, активні, компетентнісно-орієнтовані, модульні, індивідуалізовані та змішані підходи, реалізовані через сучасні цифрові платформи, інтерактивні методи та модульні програми, що забезпечує ефективність, доступність та адаптивність освітнього процесу.

Варто відмітити, що навчання дорослих у країнах Балтії формується як системний процес, що поєднує методичні та технологічні підходи з урахуванням соціокультурного контексту, потреб ринку праці та європейських освітніх стандартів.

Як показано на рис. 1, методика навчання дорослих у країнах Балтії інтегрує традиційні, практичні, проектні та змішані підходи з технологічними та інноваційними компонентами, що забезпечує ефективне формування професійних компетентностей та адаптацію освітнього процесу до індивідуальних потреб слухачів.

Таблиця 2

Класифікація та характеристики технологій навчання дорослих у країнах Балтії*

№	Технологія	Основна функція	Приклади реалізації у країнах Балтії	Наукова цінність
1	Освітня технологія	Систематизація методів та засобів навчання	Дистанційні платформи, інтерактивні курси	Забезпечує гнучкість і доступність освіти
2	Педагогічна технологія	Організація навчально-виховного процесу	Кейс-методи, проблемно-орієнтоване навчання	Формує знання, уміння, компетентності
3	Технологія навчання	Оптимізація процесу засвоєння знань	Мобільні додатки, модульні програми	Підвищує ефективність навчання
4	Інноваційна освітня технологія	Використання сучасних цифрових інструментів	VR/AR, інтерактивні симуляції	Розвиває компетентності XXI століття
5	Дистанційна технологія	Навчання незалежно від місця перебування	LMS, онлайн-бібліотеки	Забезпечує автономність і гнучкість
6	Активна педагогічна технологія	Інтерактивне залучення учнів	Групові дискусії, рольові ігри	Сприяє критичному мисленню
7	Компетентнісно-орієнтована технологія	Формування професійних компетентностей	Практичні завдання, інтеграція теорії і практики	Відповідає вимогам ринку праці
8	Модульна технологія	Поділ навчання на автономні блоки	Тематичні модулі, самостійне опанування	Забезпечує гнучкий темп навчання
9	Індивідуалізована технологія	Адаптація навчання під учня	Персоналізовані траєкторії	Підвищує мотивацію та ефективність
10	Змішана технологія (Blended Learning)	Поєднання очної та дистанційної форми	Очні заняття + онлайн-платформи	Підвищує інтеграцію методів і доступність

**Джерело: складено автором самостійно на підставі (Hajisoteriou, 2025) [9]*

Рис. 1. Методика навчання дорослих у країнах Балтії*

**Джерело: складено автором самостійно на підставі [18]*

Методика навчання дорослих визначає цілі та завдання освітнього процесу, формує стратегічну спрямованість навчання та передбачає діагностику групи, планування змісту, організацію навчальної діяльності та оцінювання результатів. В Естонії, наприклад, державна програма «Täiskasvanute haridusprogramm» застосовує попередню оцінку компетентностей слухачів перед початком курсу, що дозволяє формувати індивідуальні траєкторії навчання для кожного учасника [6].

Традиційна методика навчання в країнах Балтії поєднує класичні лекційні та семінарські підходи, які забезпечують системність і структурованість засвоєння знань. У Латвії, на прикладі Riga Adult Education Centre, лекції супроводжуються інтерактивними семінарами та груповими обговореннями, що дозволяє слухачам закріплювати теоретичні знання на практиці. Практико-орієнтоване навчання (practice-oriented learning) передбачає активне залучення учасників освітнього процесу через виконання реальних завдань і аналіз кейсів. У Литві, зокрема, курси підвищення кваліфікації для соціальних працівників побудовані за цим підходом і включають роботу з реальними ситуаціями з діяльності місцевих громад, що дає змогу безпосередньо застосовувати набуті знання у професійній діяльності [18].

Проектна методика у країнах Балтії активно використовується для реалізації міждисциплінарних завдань. Наприклад, в Естонії в рамках професійних курсів ІТ-фахівців студенти виконують проєкти, що поєднують програмування, управління даними та комунікацію з клієнтами, що сприяє розвитку креативності та критичного мислення. У Латвії та Литві проєктні завдання інтегровані у програми підвищення кваліфікації викладачів, де слухачі розробляють власні навчальні модулі, що потім апробуються на практиці [21].

Змішане навчання (blended learning) у країнах Балтії поєднує очні та дистанційні форми освіти, забезпечуючи гнучкість, адаптивність та доступність процесу. Наприклад, у Литві платформа «Moodle» використовується для поєднання очних занять з онлайн-курсами, де слухачі можуть опановувати матеріал у власному темпі, одночасно беручи участь у групових дискусіях та практичних заняттях. У Латвії blended learning реалізований через електронні курси професійної перепідготовки, де інтерактивні відео, форуми та тести поєднуються з очними практикумами на робочих місцях [18].

Технологія навчання як комплексний підхід інтегрує методику з організаційними, цифровими та інноваційними компонентами. В Естонії використання мобільних додатків для самостійного навчання («Eesti täiskasvanute õpe»), інтерактивних симуляцій у сфері охорони здоров’я та модульних програм для підвищення кваліфікації дозволяє персоналізувати навчання та адаптувати темп засвоєння знань. Латвійські платформи для дорослих слухачів, як «Latvijas Pieaugušo izglītības centrs», включають кейс-методи, симуляційні завдання та групові проєкти, що забезпечує ефективне формування професійних компетентностей [17].

Комплексний підхід до навчання дорослих у країнах Балтії передбачає тісну взаємодію методики та технології: методика визначає цілі, структуру та алгоритм організації процесу, тоді як технологія забезпечує інструментальне та організаційне втілення цих цілей через інноваційні освітні практики. Наприклад, у Литві курси з енергетичної ефективності поєднують традиційні лекції, практичні семінари, онлайн-тестування та

проєктні завдання, що дозволяє слухачам застосовувати знання одразу у професійній діяльності. В Естонії програми цифрової грамотності включають змішане навчання з використанням VR-технологій та онлайн-симуляцій, що стимулює інтерактивне навчання та критичне мислення [14].

Висновки. Навчання дорослих у країнах Балтії формує високоефективну, гнучку та компетентнісно орієнтовану систему освіти, яка базується на комплексному застосуванні освітніх і педагогічних технологій. Поєднання традиційних методів навчання з інноваційними цифровими інструментами, дистанційними платформами, модульними програмами та інтерактивними педагогічними підходами забезпечує оптимізацію освітнього процесу, адаптацію навчання до індивідуальних потреб дорослих слухачів і підвищення мотивації до безперервного професійного розвитку. Аналіз сучасних практик показав, що використання компетентнісно-орієнтованих, активних і змішаних технологій навчання дозволяє ефективно формувати професійні й соціальні компетентності, сприяє розвитку критичного мислення, самостійності у прийнятті рішень та здатності до адаптації в умовах динамічного ринку праці. Інтеграція цих технологій не лише підвищує якість освітніх програм для дорослих, а й створює передумови для формування сталого, інноваційного та конкурентоспроможного кадрового потенціалу в країнах Балтії.

Використана література:

1. Аніщенко О. В., Баніт О. В., Калюжна Т. Г. Традиції та інновації в освіті різних категорій дорослих. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи.* 2021. № 2(20). С. 64–72. URL: https://www.adult-education-journal.com.ua/index.php/aej/issue/view/20
2. Баніт О. В. Андрагогічна компетентність педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих: сутнісний аспект. URL : https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729336
3. Ващенко В. В. Професійна підготовка педагогічного персоналу для системи освіти дорослих у країнах Балтії. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»).* 2024. № 9 (43). С. 107–118. DOI : 10.52058/2786-4952-2024-9(43)-107-118. URL: http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/issue/view/275/374
4. Лук'янова Л. Б. Акмеологічний ресурс андрагогічної моделі навчання. *Проблеми освіти* : збірник наукових праць. 2015. Вип. 84. С. 31-36. URL : https://eprints.zu.edu.ua/18170
5. Лук'янова Л. Б. Освітні потреби різних категорій дорослих у контексті особистісного і професійного розвитку. *Професійна освіта: адрагогічний підхід :* монографія. Житомир : Вид. О. О. Євенок, 2018. С. 42-67. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/719231
6. European Association for the Education of Adults (EAEA). Estonia | Country Reports: Civil Society View on Adult Learning and Education. 2023. URL : https://countryreport.eaea.org/estonia
7. EPALE. Estonians' participation in adult learning at all-time high. European Commission, 2023. URL: https://epale.ec.europa.eu/en/content/estonians-participation-adult-learning-all-time-high
8. Euro Access. Central Baltic Programme 2021-2027. Programme Summary. 2021. URL : https://www.euro-access.eu/_media/file/449_Interreg_Central_Baltic_Programme_2021-2027_Programme_Summary.pdf
9. Hajisoteriou C. The Challenges and Prospects of Intercultural Adult Education in the Baltic Region. Frontiers in Education. 2025. Vol. 10. Article 1467341. DOI : 10.3389/feduc.2025.1467341. URL: https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/feduc.2025.1467341/full
10. Ioannou N. Formation of Adult Education Policy: Key Messages and Main Challenges in the European Union. *Adult Education Critical Issues.* 2023. Vol. 3. № 1. P. 7–25. DOI : 10.12681/haea.31755. URL: https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/aeci/article/view/31755
11. Jõgi L. The Journey from Past to Present: The Development of Andragogy as an Academic Discipline in Estonia. *Andragoska Spoznanja*. 2023. Vol 12. № 2. P. 45–59. URL: https://journals.uni-lj.si/AndragoskaSpoznanja/article/download/13473/13975
12. Jõgi L., Gross M. The context and development of the profession of adult educators in Baltic States (Estonia, Latvia, Lithuania). Tallinn University. 2009. URL: https://www.dpu.dk/fileadmin/www.dpu.dk/nordplusbecomingadulteducators/reports/resources_2547.pdf
13. LSM+ English. Around 10% of Latvian adults are learning. 2023. URL: https://eng.lsm.lv/article/society/education/12.06.2023-around-10-of-latvian-adults-are-learning.a511482
14. Mirke E., Cakula S. Adults' Digital Competence and Readiness for Online Learning: Preliminary Findings on Latvian Adult Learners' Readiness to Study Online. *International Journal of Advanced Trends in Computer Science and Engineering.* 2020. Vol. 9. № 1. P. 120–125. DOI : 10.30534/IJATCSE/2019/0581.12019
15. OECD. Lithuania Skills Strategy: Executive Summary. Paris : OECD Publishing, 2021. DOI : 10.1787/53799c7a-en. URL : https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2021/06/oecd-skills-strategy-lithuania_53799c7a7a6e.pdf
16. OECD. Education at a Glance 2025: Latvia (Country Note). OECD Publishing, 2025. URL : https://www.oecd.org/en/publications/education-at-a-glance-2025_1a3543e2-en.html
17. Ossiannilsson E. Lessons from the DI4ALL Project and National Life Skills Strategies: Enhancing Digital Competence in Adult Education. *Journal of Research in Innovative Teaching.* 2025. Vol. 10. № 3. P. 215-229. DOI : 10.1108/JRIT-06-2025-0124
18. Pata K. Transforming Adult Education from Neo-liberal to Holistically Inclusive Adult Education in Baltic States. In: Adult Education in the European Union: Policy and Practice. Springer, 2021. P. 123–137. DOI : 10.1007/978-3-030-65002-5_8
19. Publications Office of the European Union. Education and Training Monitor 2022 – Country Report: Lithuania. Luxembourg, 2024. URL : https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2022/en/country-reports/lithuania.html
20. The Baltic Times. Adult learning participation remains a challenge in Latvia. EC report. 2024. URL : https://www.baltictimes.com/adult_learning_participation_remains_a_challenge_in_latvia_-_ec_report
21. Zagir T. Competences of adult learning facilitators in Europe: Analyses of five European research projects. *Hungarian Educational Research Journal.* 2020. Vol. 10. № 2. P. 155–171. DOI : 10.1556/063.2020.00016

22. Žemaitaitė I. Older Adults’ Digital Inclusion: Investigating Lithuanian Social Policy Responses. *SHS Web of Conferences*. 2024. Vol. 100. Article 05004. DOI : 10.1051/shsconf/202410005004. URL: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2024/04/shsconf_shw2023_05004.pdf

References:

1. Anishchenko O. V., Banit O. V., Kaliuzhna T. H. (2021). Tradytsii ta innovatsii v osviti riznykh katehorii doroslykh [Traditions and innovations in the education of different categories of adults]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy*. № 2 (20). S. 64–72. URL :https://www.adult-education-journal.com.ua/index.php/aej/issue/view/20 [in Ukrainian].
2. Banit O. V. (2025). Andrahohichna kompetentnist pedahohichnoho personalu u sferi osvity doroslykh: sutnisnyi aspekt [Andragogic competence of teaching staff in the field of adult education: an essential aspect]. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/729336 [in Ukrainian].
3. Vashchenko V. V. (2025). Profesiina pidhotovka pedahohichnoho personalu dlia systemy osvity doroslykh u krainakh Baltii [Professional training of pedagogical staff for the adult education system in the Baltic States]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky (Seriia «Pedahohika», Seriia «Psykholohiia», Seriia «Medytsyna»)*. 2024. № 9 (43). S. 107–118. DOI : 10.52058/2786-4952-2024-9(43)-107-118. URL : http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/issue/view/275/374 [in Ukrainian].
4. Lukianova L. B. (2015). Akmeolohichnyi resurs andrahohichnoi modeli navchannia prats [Acmeological resource of the andragogical model of learning]. *Problemy osvity* : zbirnyk naukovykh. 2015. Vyp. 84. S. 31–36. URL: https://eprints.zu.edu.ua/18170 [in Ukrainian].
5. Lukianova L. B. (2018). Osvitni potreby riznykh katehorii doroslykh u konteksti osobystisnoho i profesiinoho rozvytku [Educational needs of different categories of adults in the context of personal and professional development]. *Profesiina osvita: adrahohichnyi pidkhid* : monohrafiia. Zhytomyr : Vyd. O. O. Yevenok, 2018. S. 42–67. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/719231 [in Ukrainian].
6. European Association for the Education of Adults (EAEA). (2023). Estonia Country Reports: Civil Society View on Adult Learning and Education. URL: https://countryreport.eaea.org/estonia .
7. EPALE. (2023). Estonians participation in adult learning at all-time high. European Commission. URL: https://epale.ec.europa.eu/en/content/estonians-participation-adult-learning-all-time-high .
8. Euro Access. (2021). *Central Baltic Programme 2021-2027. Programme Summary.* URL : https://www.euro-access.eu/_media/file/449_Interreg_Central_Baltic_Programme_2021-2027_Programme_Summary.pdf .
9. Hajisoteriou C. (2025). The Challenges and Prospects of Intercultural Adult Education in the Baltic Region. *Frontiers in Education*. Vol. 10. Article 1467341. DOI : 10.3389/feduc.2025.1467341. URL : https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/feduc.2025.1467341/full
10. Ioannou N. (2023). Formation of Adult Education Policy: Key Messages and Main Challenges in the European Union. *Adult Education Critical Issues*. Vol. 3. № 1. P. 7–25. DOI : 10.12681/haea.31755. URL : https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/aeci/article/view/31755 .
11. Jõgi L. (2023). The Journey from Past to Present: The Development of Andragogy as an Academic Discipline in Estonia. *Andragoska Spoznanja*. 2023. Vol. 12. № 2. P. 45–59. URL: https://journals.uni-lj.si/AndragoskaSpoznanja/article/download/13473/13975
12. Jõgi L., Gross M. (2009). The context and development of the profession of adult educators in Baltic States (Estonia, Latvia, Lithuania). *Tallinn University*. URL: https://www.dpu.dk/fileadmin/www.dpu.dk/nordplusbecomingadulteducators/reports/resources_2547.pdf .
13. LSM+ English. Around 10% of Latvian adults are learning (2023). URL : https://eng.lsm.lv/article/society/education/12.06.2023-around-10-of-latvian-adults-are-learning.a511482 .
14. Mirke E., Cakula S. (2020). Adults Digital Competence and Readiness for Online Learning: Preliminary Findings on Latvian Adult Learners Readiness to Study Online. *International Journal of Advanced Trends in Computer Science and Engineering*. Vol. 9. № 1. P. 120-125. DOI : 10.30534/IJATCSE/2019/0581.12019
15. OECD. (2021). Lithuania Skills Strategy: Executive Summary. Paris : OECD Publishing. DOI : 10.1787/53799c7a-en. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2021/06/oecd-skills-strategy-lithuania_53799c7a7a6e.pdf
16. OECD. (2025). Education at a Glance 2025: Latvia (Country Note). OECD Publishing. URL: https://www.oecd.org/en/publications/education-at-a-glance-2025_1a3543e2-en.html
17. Ossiannilsson E. (2025). Lessons from the DI4ALL Project and National Life Skills Strategies: Enhancing Digital Competence in Adult Education. *Journal of Research in Innovative Teaching*. 2025. Vol. 10. № 3. P. 215-229. DOI : 10.1108/JRIT-06-2025-0124
18. Pata K. (2021). Transforming Adult Education from Neo-liberal to Holistically Inclusive Adult Education in Baltic States. In*: Adult Education in the European Union: Policy and Practice*. Springer. P. 123-137. DOI : 10.1007/978-3-030-65002-5_8
19. Publications Office of the European Union. (2024). *Education and Training Monitor 2022 – Country Report: Lithuania*. Luxembourg URL : https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2022/en/country-reports/lithuania.html
20. The Baltic Times. (2024). *Adult learning participation remains a challenge in Latvia – EC report.* URL : https://www.baltictimes.com/adult_learning_participation_remains_a_challenge_in_latvia_-_ec_report
21. Zagir T. (2020). Competences of adult learning facilitators in Europe: Analyses of five European research projects. *Hungarian Educational Research Journal*. Vol. 10. № 2. P. 155-171. DOI : 10.1556/063.2020.00016
22. Žemaitaitė I. (2024). Older Adults Digital Inclusion: Investigating Lithuanian Social Policy Responses. *SHS Web of Conferences*. 2024. Vol. 100. Article 05004. DOI : 10.1051/shsconf/202410005004. URL : https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2024/04/shsconf_shw2023_05004.pdf

V. Vashchenko. Methods and technology of adult education in the Baltic countries in the Baltic countries in the context of theoretical foundations and innovative models

The article presents a comprehensive theoretical and methodological analysis of the methodology and technology of adult education in the Baltic countries (Estonia, Latvia, Lithuania) in the context of modern educational paradigms and the latest models of the organization of lifelong learning. The conceptual foundations of the combination of pedagogical and digital innovations, which ensure the efficiency, flexibility and sustainability of the adult education system in the specified region, are revealed. The essence of interactive, project-based, competence-oriented and mixed learning technologies based on the princi-

ples of andragogic theory, principles of personalization, inclusiveness, digitalization and continuity of education is characterized. It has been proven that adult education in the Baltic countries functions as an adaptive socio-educational system capable of promptly responding to socio-economic challenges, labor market demands and post-crisis recovery needs. Special attention is paid to the use of digital platforms (Moodle, EPALE, Coursera), microqualifications, modular and simulation training, which contribute to professional mobility, accessibility and quality of education. A comparative analysis of the educational policies of the Baltic countries was carried out, which revealed various strategic priorities: Estonia's digital leadership, Latvia's institutional stability, and the development of flexible educational trajectories in Lithuania. It is substantiated that the synthesis of methodical and technological components contributes to the formation of a new quality of adult education, increasing the stability of educational systems and the development of a single European space of continuous education, focused on the needs of the knowledge society.

Key words: *adult education, teaching methods, learning technology, Baltic countries, lifelong learning, digitalization, innovative models, andragogic competence, professional mobility, educational policy, inclusive education.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.10.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 28.11.2025
Дата публікації: 26.12.2025